

7. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2 т. За ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. 5-те вид., перероб. і доп К. : Юрінком Інтер, 2016 Т. 1– 832 с.
8. Подцерковний О. Потреба в адаптації та наближенні до практики новел проекту Господарського процесуального кодексу України О. Подцерковний Право України 2017 № 9 С. 35–44.

УДК 657.1.012.1:336.74

Починок О. В.
*аспірант кафедри цивільного
права і процесу,
Західноукраїнський національний
університет*

КЛАСИФІКАЦІЯ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ

В сучасному світі з розвитком технологій інформаційного суспільства виникають нові форми активів, які можуть бути використані у цивільному обороті. Віртуальні активи можуть бути представлені різними формами, такими як криптовалюти, токени, блокчейн-активи, віртуальні предмети тощо. Однак, у зв'язку зі специфікою цих активів, необхідна чітка класифікація, щоб визначити їх правовий статус та включення в цивільний обіг.

Закон України «Про віртуальні активи» регулює правовідносини, що виникають у зв'язку з оборотом віртуальних активів в Україні, визначає права та обов'язки учасників ринку віртуальних активів, засади державної політики у сфері обороту віртуальних активів [1]. У статті 4 цього Закону визначено, що віртуальні активи можуть бути незабезпеченими або забезпеченими. Інших варіантів класифікації у Законі не визначено.

У той же час, 09.01.2019 опубліковано Пораду щодо віртуальних активів та первинного розміщення монет (Advice on Initial Coin Offerings and Crypt to Assets), розроблену Європейським управлінням з цінних паперів та ринків (European Securities and Markets Authority, ESMA) [2, с. 5]. У цьому документі роз'яснено, які положення чинного законодавства ЄС можна застосовувати щодо ринку віртуальних активів, і запропоновано класифікацію віртуальних активів, що складається з трьох видів: платіжні, інвестиційні та службові активи.

Платіжні засоби, які також можуть називатися обмінними або валютними засобами в цивільному обігу, здійснюють ті ж економічні функції, що й грошові кошти. Вони є засобом платежу, засобом обігу, мірою вартості, засобом формування накопичень, скарбів і заощаджень, а також можуть виконувати функцію світових грошей [3, с. 75].

Інвестиційні віртуальні активи пропонують права на майбутні прибутки та зазвичай розглядаються в рамках фінансових регуляторних режимів як фінансові продукти, цінні папери, фінансові інструменти, деривативи або

колективні інвестиційні схеми. За своїми економічними функціями вони можуть бути аналогічними цінним паперам [4, с. 6].

Службові віртуальні активи утворені для того, щоб забезпечити можливість їхнього використання для придбання чи отримання доступу до певного товару або послуги, що надаються їхнім емітентом. Службові віртуальні активи не є цінним папером [5, с. 10]. Також обов'язок приймати службові віртуальні активи виникає лише в їх емітента, а отже не можна визнавати їх електронними грошима.

Ш. Хуанг відзначає, що директиви ЄС не охоплюють усіх видів віртуальних активів, тому країни-члени можуть регулювати їх обіг окремо. Це створює плутанину для бізнесу та регуляторів [6, с. 91]. Щоб вирішити цю проблему, Європейська Комісія пропонує Міжнародне регулювання ринку криптоактивів (MiCA) з метою узгодження нормативних актів, які сприятимуть розвитку та регулюванню цифрової трансформації фінансового сектору ЄС. Початок застосування цих правил планувався на середину 2023 року, але, ймовірно, буде відкладений до 2024 року.

MiCA класифікує криптоактиви за трьома категоріями:

- токени електронних грошей (EMT): тип обмінюваних криптоактивів, які мають на меті підтримувати стабільну вартість (широко відомі як «стейблкоїни») шляхом посилення на вартість однієї фіатної валюти;

- токени, пов'язані з активами (ART): стейблкоїни, які інакше не класифікуються як токени електронних грошей, і які мають на меті підтримувати стабільну вартість шляхом посилення на будь-яке значення, право чи клас активів або їх комбінацію, включаючи одну чи більше офіційних валют;

- інші криптоактиви: всеохоплюючий, який включає всі інші криптоактиви, які не підпадають під дві категорії вище, включаючи корисні токени, які визначаються як криптоактиви, які призначені лише для надання доступу до товару чи послуги, що надаються емітентом, наприклад, у вигляді жетону.

Віртуальні активи - це інновація, яка не має кордонів та розмиває будь-які юрисдикційні, політичні та ринкові межі, тому будь-який регулятивний підхід до них має бути ширшим [7].

4 січня 2023 року було опубліковано лист Європейської комісії, де була зазначена необхідність технічної консультації щодо класифікації токенів, пов'язаних з активами, і токенів електронних грошей [8]. З цього можна зробити висновок, що процес класифікації криптоактивів ще не завершено, оскільки ринок віртуальних активів продовжує динамічно розвиватись. Практика використання криптоактивів спонукає до спільної роботи зі спеціалістами та економістами для встановлення критеріїв їх ідентифікації, класифікації та здійснення відповідного управління та обліку.

На підставі вищезазначеного, можна зробити висновок, що законодавча класифікація віртуальних активів на забезпечені та незабезпечені не враховує всіх можливих видів віртуальних активів, які можуть існувати в реальному світі. Така обмежена класифікація може ускладнити розвиток та регулювання віртуальних активів в майбутньому, тому є необхідність в визначенні ознак та принципів класифікації, які будуть відповідати потребам сучасного ринку

віртуальних активів. Розробка більш детальної та гнучкої класифікації віртуальних активів дозволить ефективніше регулювати ринок віртуальних активів та забезпечити його стійкий розвиток в майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про віртуальні активи: Закон України від 17.02.2022 р. № 2074-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text> (дата звернення 13.04.2023)
2. Advice on Initial Coin Offerings and Crypto-Assets. European Securities and Markets Authority. URL: https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma50-157-1391_crypto_advice.pdf (дата звернення: 13.04.2023)
3. Предборський В.А., Гарін Б.Б., Кухаренко В.Д. Економічна теорія: Підручник. За ред. В.А. Предборського. Київ: Кондор, 2003. 492 с. (дата звернення 13.04.2023)
4. Термінологічний словник з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та корупції / Чубенко А.Г., Лошицький М.В., Павлов Д.М., Бичкова С.С.,- Юнін О.С. – К.: Ваіте, 2018. – 826 с. URL: https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/books/3_slovnuk.pdf (дата звернення 13.04.2023)
5. Lyandres E., Palazzo D., Rabetti D. Are Tokens Securities? An Anatomy of Initial Coin Offerings. May 2019. URL: <http://52.76.234.106/media/abfer-events-2019/annual-conference/corporate-finance/30-P1-Are-Tokens-Securities.pdf> (дата звернення 13.04.2023)
6. Huang Sh. Regulation of Fintech Development: A Critical Analysis with a Case Study of Crypto Assets in the UK and EU: Doctoral dissertation, Bangor University, United Kingdom. 2020. URL: https://research.bangor.ac.uk/portal/files/28976743/Huang_PhD_2020.pdf (дата звернення 13.04.2023)
7. Zetsche D., Annunziata F., Arner D., Buckley R. The Markets in Crypto-Assets Regulation (MICA) and the EU Digital Finance Strategy. European Banking Institute Working Paper Series. 2020. No. 77. 28 p. URL: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3725395> (дата звернення 13.04.2023)
8. Алі А. Піацці П. Eu search for regulatory answers to crypto assets and their place in the financial markets' infrastructure Computer Law @ Security Review 2021 (41) 105632 URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0267364921001059?via%3Dihub> (дата звернення 13.04.2023)